בס"ד

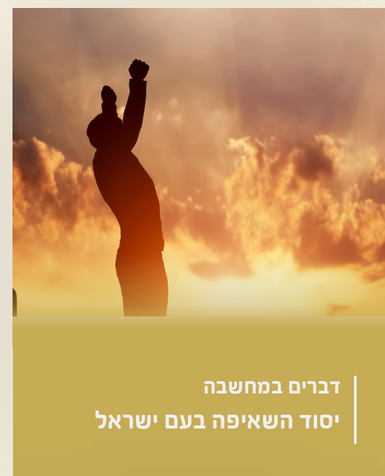
גליון מספר: 36

פרשת שמיני

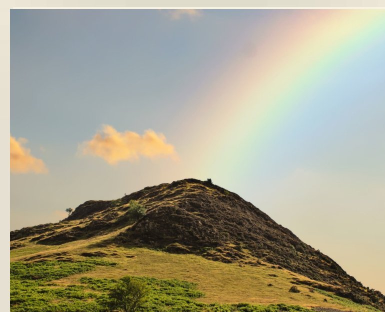
העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי
מאו - 0542390375

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

דברים במחשבה
יסוד האיפה בעם ישראל

פתרון החידה הקודמת
בדין קשת בענן

החידה השבועית
כפייה על בניית בית כנסת

מיתת הצדיק עושה רושם

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשתנו מופיע סיפור מיתתם של הצדיקים בני אהרן הכהן, נדב ואביהוא. מיד לאחר מיתתם, כתוב מה אמר משה לאהרן, ומהי תגובתו של אהרן למיתת בניו: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד וַיִּדֹּם אַהֲרֹן".

ויש לשאול, מהי כוונתו של משה רבנו בדברים אלו, ומה פירוש דבריו?

בפשטות, יש לומר שכוונת משה רבנו לנחם את אהרן אחיו המתאבל על מות שנים מבניו.

וכמו שמבואר במסכת זבחים (קטו ע"ב): "אמר לו: אהרן אחי, לא מתו בניך אלא להקדיש שמו של הקדוש ברוך הוא. כיון שידע אהרן שבניו ידועי מקום הן, שתק וקבל שכר, שנאמר: וידום אהרן".

וכן על דרך זו, מבאר רבי יעקב מליסא בפירושו נחלת יעקב שמיתת נדב ואביהוא היא לא סתם מיתה, אלא מיתת צדיקים שבדור, וכמו שהם מכונים בגמרא זו: "ידועי מקום הן".

ועל פי זה, מבאר הנחלת יעקב את הגמרא הידועה במסכת כתובות (ח ע"ב) בענין ניחום אבלים:

> א"ל: קום אימא מלתא כנגד אבלים, פתח ואמר: אחינו המיוגעים המדוכאין באבל הזה, תנו לבבכם לחקור את זאת, זאת היא עומדת לעד, נתיב הוא מששת ימי בראשית, רבים שתו רבים ישתו, כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים, אחינו, בעל נחמות ינחם אתכם, ברוך מנחם אבלים.

ויש לשאול על גמרא זו כמה שאלות:

כיצד לכאורה אמר על המוות "עומדת לעד", הרי מבואר בספר ישעיה (כה, ח) שיום יבוא ו"בלע המות לנצח" (לא יהיה יותר מוות בעולם)?

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון<<

יסוד השאיפה להצלחה בעם ישראל

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

הקדמה:

בחלקים הקודמים, התמקדנו מתוך דברי הגמרא וביאוריו המופלאים של הרב זצ"ל, בהגדרת אופיים של דרכי האמורי, ובביאור ניגודם הפנימי אל דרכי אומתנו הטהורות והנעלות. החל מפרק זה והלאה נחל לבאר מעט מקצת מדרכי האמורי. בכל פרק נתבונן בהנהגה אמורית אחת, ונבאר מהו היסוד הרעוע השוכן בתוכה, המנוגד בטבעו לאורחות הקדש של עם ישראל.

על מנת לעיין ביסוד האמורי הראשון, נתבונן בדברי הגמרא המבארים את אחת מההנהגות האמוריות שעלינו להימנע בכל כוחנו מקווי האופי המסואבים שהיא מייצגת. זו לשון הגמרא (תלמוד בבלי מסכת שבת דף סז:):

"האומר: גד גדי וסנוק לא אשכי ובושכי – יש בו משום דרכי האמורי."

וביאר רש"י על אתר:

"האומר גד גדי – התמזל מזלי. וסנוק לא – עיף אל תהי. אשכי ובושכי – יום ולילה"

הגמרא מציגה בפנינו משפט אמורי התואם להשקפת עולמם הקלוקלת. תוכן המשפט בתרגום חופשי, הוא : "הלוואי שיהיה לי מזל טוב שיגרום לי להצליח בכל דבר אפשרי. הלוואי שהמזל הטוב הזה לא יפסוק מלהרעיף עליי שפע והצלחה לעולם ללא כל הפסק".

לאור דברי הגמרא האמורים עד כה, ניתן לומר שמשפט זה מייצא את שפלות הנפש האמורית המנוגדת בטבעה לטבע הישראלי המקודש, ובכוחה להרוס את השקפת הקודש. אלא שבמבט פשוט משפט זה נראה כאינו מזיק כלל. ויותר מכך- האם יש רע בבקשה אנושית טבעית להצלחה מתמדת בכל תחומי החיים?

על מנת לבאר את עומק הקלקול המסתתר בתוך ארשת התמימות המוצגת במשפט הנ"ל נעיין בביאורו העמוק של הרב קוק זצ"ל לדברים, וננסה לדלות מתוכם קווי השקפה נכונים וטהורים המיוסדים על אדני החכמה והקודש, נכסיה המופלאים של אומתנו הטהורה.

הצלחה נקבעת עפ"י מדד אלוקי:

כהרגלו בקודש, פותח הרב זצ"ל בהקדמה יסודית וחשובה שמתוכה הוא מפגיש אותנו עם ערכי היסוד הלאומיים של עם ישראל, המנוגדים עד מאד לאידיאולוגיה האמורית והחיצונית המיוצגת במלוא באשה במשפט האמורי הנ"ל. נעיין מעט בלשונו (עין איה על מסכת שבת, פרק ו' פסקה צח'):

"ההבדל היסודי שמחלק בין הדעות הטהורות, הנובעות ממקור מים חיים, מקור תורת אל חי, שיסודה הוא הצדק העולמי הנובע מצדקת ד' בכל העולמים ועל כולם, ובין הדעות החשוכות שהדמיון ורשעת הלב תומכים אותן, הוא, שכפי אור התורה, היסוד העולמי ומקור ההצלחה, הוא הצדק והיושר, האמת והמוסר הטוב."

ראשית מבקש הרב לערוך השוואה ברורה ומדוקדקת בין השקפת העולם הישראלית הקדושה והטהורה המיוסדת על אדני הקודש, לבין השקפת העולם החומרנית והמסואבת השייכת לאופי נפשם של אנשי האומות, אשר בכללם נצבים גם אנשי האומה האמורית.

הערך היסודי ביותר המבדיל בין השקפת העולם הישראלית הטהורה לבין השקפת העולם הנוכרית והזרה, הוא הגדרת פסגת השאיפות, ההצלחה הגדולה שאליה עיני כל נשואות. כל אדם אשר בריא בנפשו ורוחו, חפץ להצליח במהלך חייו. אלא שהגדרת ההצלחה של האדם מישראל שונה היא באופן מהותי מהגדרת ההצלחה הנכספת בקרב בני אומות העולם.

הרצון להצליח ולהעפיל אל מקום טוב יותר הוא רצון פנימי שמקנן בקרב כל אדם בריא. אולם בקרב האומות פעמים רבות הרצון הזה יוביל את יחידיה לשאוף אל עושר רב או אל הצלחה חומרית כזו או אחרת. המשותף לכל אלו, הוא הרצון להצלחתו הפרטית והאגואיסטית של אתו יחיד מהאומות. כך

יכולים אנו לזהות בתוך החברה העולמית, אנשים רבים שכל רצונם ומהות חייהם היא להצליח ולגדול גם אם זה אומר שבדרך יזדקקו הם להשפיל ולדרוך על אנשים אחרים לצורך השלמת מטרתם.

אלא שעם ישראל הוא שונה במהותו. זכה העם הקודש לקבל מעלה אלוקית עליונה שמספחת אל חייו ואל אישיותו קווי אופי טהורים ועדינים שמעלים אותו אל מעל המציאות החומרית והמסואבת; לזה זכה העם הקודש בעת עמדו למרגלות הר סיני. שם, במעמד הנשגב זכה העם לקבל ייעוד חדש וייחודי- עם ה׳.

ממילא, בעת המעמד הנשגב, כל עולם הערכים של העם קיבל גוונים עליונים וטהורים יותר, ובתוכה גם השאיפה להצלחה. מעתה, לא הרצון להצלחה בתוך גבולות החומר המסואב בלבד היא מנת חלקו, כי אם רצון להצלחה עליונה יותר- הצלחה עפ״י הגדרת האמת והיושר שטומנת בחובה התורה הקדושה, והמדרגה הגבוהה שלה זכה העם להתעלות.

הרצון להצלחת הכלל:

ומה היא אותה שאיפה עליונה ועמוקה להצלחה אמיתית עפ״י המדד הטהור ששייך להשקפה האלוקית? על כך כותב הרב (עין איה, שם):

> ״לא הרצון לטובת עצמו יכלול את הטוב ויגביר את כחו, כי אם הרצון לאושר הכלל״

הרצון הפנימי להצלחה השורה בנפש העם הישראלי, אינו הרצון להצלחה פרטנית ואישית בלבד, אלא שאיפה לכך שהכלל כולו יצליח, שהכלל כולו יתעלה אל מדרגה רמה ועליונה יותר.

ההשקפה העליונה הזו, נובעת מתוך הבנה פנימית ועמוקה, שעם ישראל אינו אוסף של פרטים שכל אחד מהם עומד בפני עצמו ובעל גורל פרטי בלבד. עם ישראל הוא גוף אחד מאוחד ושלם בעל איברים רבים וכל אחד מהעם הקודש הוא חלק מתוך הגוף השלם.

כפי שכל אדם אשר עיניו בראשו מבין שעל מנת שהגוף הגשמי יהיה בריא ושלם, ישנו צורך שכל איברי הגוף יהיו בקו הבריאות. כן הוא אף בנוגע לעם ישראל; על מנת שיחיד מישראל יהיה במקום שלם ובשיא הצלחתו, ישנו צורך ממשי שכל הגוף שהוא חלק ממנו יתעלה אל מצב שלם ועליון יותר.

במובן זה, לפי הרגש הישראלי הבהיר, אף אם אדם יזכה להיקרא צדיק השלם בהשקפתו ובמעשיו, אין זה מספיק כלל. אם חלקים מהגוף הלאומי שאליו הוא שייך עומדים בלב מחלה נוראית וקשה, שקועים הם בחומר ומרוחקים מערכי הקודש הטהורים של אומתנו, אזי גם אותו צדיק פרטי איננו נמצא במצבו השלם והבריא ביותר.

חשוב להדגיש ולומר שאכן ישנה חלוקה עצמית בין עצם הגדרת ההצלחה בקרב האומות שהיא לרוב שואפת לשלימות חומרית בלבד, לבין עצם הגדרת ההצלחה בקרב עמ״י שעבורו רק תוספת קדושה וערכי קודש הם אשר ממלאים את שאיפת הצלחתו. אולם כאן מדגיש הרב שעל אף שהגדרת ההצלחה מקבלת משמעות שונה בין ההשקפות השונות, גם הדרך להגיע אליה משתנה; בקרב האומות היחיד בעצמו הוא זה שישמש כמדד להצלחה עליונה, ואילו בקרב ישראל רק אם הכלל כולו יתעלה אל מקום רם ונשא יותר, הן במישור החומרי והן במישור הרוחני- רק אז תגיע ההצלחה השלימה והעליונה.

מתוך כך ממשיך הרב וכותב:

> ״ואם לפעמים תתפרץ מלב האדם דאגתו הפנימית לטובת עצמו, היא צריכה להיות ארעית. אבל התכונה הפנימית המכרעת את הכל צריכה להיות הכח הנוטה להיטיב אל הכלל.״

אכן לפעמים עלול להתפרץ בקרב האדם רצון טבעי ופשוט להצלחת עצמו ועולמו הפרטי. ואכן רצון שכזה הוא ברור ומובן. האדם קרוב הוא אל עצמו, על אף עצם היותו חלק מגוף כללי תפקידו הוא לפתח את החלק המיוחד שלו בתוך הגוף הכללי. ולכן מובן הוא שהאדם אכן יחפוץ בהצלחת עצמו ובהעצמתו האישית.

אולם אסור לו לאדם, שהרצון הפנימי החפץ בהטבת עצמו יהיה הרצון העיקרי המוביל את מהות חייו. בבסיס אישיותו אמורה להיות שולטת ההשקפה הטהורה שהצגנו לעיל, הנובעת מתוך הבנה עמוקה שההצלחה השלימה והנכספת היא הטבת מצבו של הכלל כולו. אדם שחי בתודעת חיים שבה המרכז של שאיפותיו הוא הרצון להצלחת עצמו, אף אם אומר הדבר שהצלחה זו כרוכה במפלתם הכואבת של הזולת- הוציא הוא את עצמו בכך משאיפת חייה העמוקה והטהורה של האומה הישראלית.

כאמור אכן ישנו מקום רב להצלחת האדם כפרט, אך הלגיטמציה העמוקה לכך, היא עצם הכרתו בהיותו חלק מתוך

כלל שלם. ממילא מתוך מבט שכזה שאיפת ההצלחה הפרטית בקרב האדם תהיה ארעית ולא תהווה את בסיס השקפתו וחייו. ויותר מכך שאיפה ארעית זו להצלחה אישית, תהיה בגדר אמצעי להשגת השאיפה והרצון הישראלי הקבוע שבמהותו חפץ להצלחת הכלל.

ההשקפה האמורית מנוגדת להשקפה הישראלית:

מתוך ההקדמות החשובות הללו המבארות את עצם שאיפת ההצלחה הכללית התואמת למהות קדושת הנפש הישראלית, ממשיך הרב ומבאר את הניגוד הפנימי בין האמירה האמורית "גד גדי וסנוק לא אשכי ובושכי", לבין ערכי היסוד שעליהם מושתת הנפש הישראלית:

> "על כן, האומר גד גדי, הפרטי, וסנוק לא, אל תהיה עייף, מה שהוא לא יתכן, מזל פרטי מוכרח הוא לקבל עייפות וכשלון כח כשהטובה הכללית תנגד אותו, ואם לפעמים יתאמץ אדם בעד מזלו הפרטי, יהיה דבר זה, על פי הנטייה הטהורה, ענין של ארעי, לא דבר המתמיד בלא הרף – אשכי ובושכי, יום ולילה; שלזה ראוי לכל ישר דרך לשאוף רק בשביל אושר הכלל המתמיד, ונערך יותר ויותר מהמצב של אושר הפרט. והצלילה רק בענין הפרטי בתור יסוד קבוע ומתמיד בלא שום השקפה לענין הטוב הכללי, זו היא ההיפך מהטוב השופע מאורן של ישראל ויש בו משום דרכי האמורי."

אדם שכל מהות חייו היא הרצון להצלחה הפרטית באופן תדיר, ללא כל יחס למצבו של הכלל מנגד, עד כי לא מעניין אותו כלל האם הכלל נשאר בשפל המדרגה או התקדם יחד איתו אל פסגות נישאות יותר- מציג תפיסה המנוגדת לחלוטין להשקפה הישראלית הקדושה והטהורה. השאיפה הישראלית היא שהכלל כולו יעפיל אל מדרגה רמה ונישאה יותר. ועל כן, אדם אשר כל חפצו ובקשת ליבו הגלויה והנסתרת היא להצלחת עולמו הפרטי, דבק הוא בדרכים הזרות להשקפת אומתנו ואף מנוגדת לה עד מאד.

מרחיב הרב, ומסביר שאכן למען האמת שאיפה שכזו, הנובעת מהסתכלות אגוצנטרית ורדודה, איננה יכולה להתקיים. אם מבינים אנו בהבנה עמוקה שמהות ההצלחה היא עילויו של הכלל כולו, לא ייתכן שהתמדת הצלחתו של היחיד תבוא על חשבונה של ההצלחה הכללית. אם הצלחה פרטית מבוססת בהכרח על כישלונם של אחרים הרי היא פוגמת במטרה העליונה והנכספת, ואכן סופה שלא להתקיים כלל.

ההצלחה היחידה שתתמיד ללא הרף היא הצלחת הכלל כולו. לכן לא ציפייה תדירית ועיקשת להצלחת אישית ופרטית היא זו שאמורה למלא את לב יחידי אומתנו, כי אם רצון פנימי ועמוק להצלחה הכללית, להובלת העם בפרט והעולם בכלל אל מקום טוב ועליון יותר.

ואכן כל אדם אשר זכה להסתופף ולו במעט בצלו של תלמיד חכם שערכי הקודש הטהורים של נפש אומתנו משמשים לו כמצע של חיים שלמים, יכול לראות עד כמה מסור הוא להצלחת הכלל. כמה כואב הוא את כאבי הציבור וחפץ להשלמתם ועילויים, אף שאינם קשורים אליו בקשר משפחתי או חברתי כזה או אחר. אדם אשר מונח ביסודה של השקפת העולם הישראלית והטהורה, מגלה בקרב עולמו את השאיפה העמוקה והיסודית העומדת ביסוד האומה שחפצה בהצלחת הכלל.

הצלחה פרטית בעולם המודרני:

לצערנו הרב, בחברה האנושית המודרנית יכולים אנו לזהות בלא מעט הזדמנויות כיצד הופכת השקפת העולם האמורית לנחלת הכלל, ואף בתוך כתליה של אומתנו תופסת היא מקום נרחב. לא פעם, יגיע לאוזנינו סיפור כזה או אחר המציג כיצד פלוני התקדם בעבודתו והגיע לתפקידים ניהוליים בכירים על בסיס מפלתו הכואבת של זולתו.

ויותר מכך, לעיתים רבות אדם אשר חפץ בהצלחת עצמו ועילויו הפרטי עד כי כל מאוויו נתונים לתכלית זאת, יתעלם מזעקת הציבור הסובב את עולמו, ואף אם יהיה ביכולתו לעזור ולסייע לעילוי הכלל אין הוא יפנה לעשות זאת כלל. שכן, הפנייה לסיוע ניכר לזולת איננה תואמת למרכז שאיפותיו, עד כי אין הוא רואה כל סיבה וצורך לסייע לציבור.

לעומת זאת ההשקפה הישראלית הטהורה, אשר חצובה ממקורות קודשנו העליונים, מניחה היא במרכז את הצלחת הכלל. אכן האדם יחפוץ בהצלחת עצמו, אך אין זה יהיה מתוך מבט אגוצנטרי בלבד. לצד הצלחתו האישית- שאף היא חלק מעילוי הכלל כמבואר לעיל, יחפוץ הוא תדיר בשלומו של הציבור הכללי ויבקש את התמדת הצלחתו ועילויו.

בפרקים הבאים בחלק זה, נמשיך ונעמוד מעט על השקפת העולם הישראלית, אשר מגדירה הצלחה במבט כללי ועליון ולא במבט אישי ופרטי. השקפה, אשר חפצה בעילוי הכלל ובהתמדת התקדמותו המופלאה.

מהי הברכה שמברך על הקשת?

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

איתא בגמרא ברכות דף נט עמוד א

ואמר רבי אלכסנדרי אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו, שנאמר כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' ואראה ואפל על פני, לייטי עלה במערבא, משום דמחזי כמאן דסגיד לקשתא. אבל ברוכי ודאי מברך. מאי מברך – ברוך זוכר הברית. במתניתא תנא, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: נאמן בבריתו וקיים במאמרו. אמר רב פפא: הלכך נימרינהו לתרוייהו ברוך זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו.

הטור כתב שהרואה את הקשת עליו לומר "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם זוכר הברית ונאמן בבראיתו וקיים במאמרו", והתוס' כתבו שיש לברך כך : "נאמן בבריתו וקיים בשבעותו וזוכר הברית",

אך הרי"ף והרמב"ם כתבו כדעת הטור.

האם מותר להסתכל על הקשת: איתא בגמרא חגיגה דף טז עמוד א

כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו שלא בא לעולם מאי היא? רבי אבא אמר: זה המסתכל בקשת,

חגיגה דף טז עמוד א

דרש רבי יהודה ברבי נחמני, מתורגמניה דריש לקיש: כל המסתכל בשלשה דברים עיניו כהות: בקשת, ובנשיא, ובכהנים. בקשת – דכתיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם הוא מראה דמות כבוד ה'.

והטור כתב שאסור להסתכל הרבה בקשת, והב"י דייק שהטור למד שהאיסור הוא דוקא כשמסתכל הרבה, וכן דעת ה"ר דוד אבודרהם שהביא ששאלו את הרא"ש כיצד מסתכלים בקשת כשמברכין והרי מבואר שהמסתכל בקשת עיניו כהות- ותירץ שיש לחלק בין ראיה להסתכלות- שהמסכתל הוא מוסיף ומדקדק בהבטו יותר מהרואה,

משא"כ הרואה, ולכן דוקא להסתכל אסור אבל לראות מותר.

פסיקת הלכה: השו"ע פסק כטור: "הרואה הקשת, אומר: בא"י אלהינו מ"ה זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו; ואסור להסתכל בו ביותר". **האם יכול להגיד לחבירו שיש קשת?**

המ"ב (א) כתב שאין כדאי להגיד לחבירו שיש קשת מטעם מוציא דבה. וכן כתב בכף החיים (א). אך החזו"ע (עמ' תעב) כתב שהמנהג פשוט שכל הרואה קשת בענן מודיע הדבר לחבירו או לחבריו כדי שיברך ברכת הקשת, ואין בזה משום מוציא דיברה, אלא אדרבה אנו נותנים תודה וברכה לה' על אשר בחסדו כרת הברית הזאת שלא להשחית את עולמו ועדיף להגיד לזולתו כדי שהחי יתן אל לבו לשוב אל השי"ת ולהטיב את מעשיו.

כשראה את הקשת שנית בתוך שלושים יום האם מברך שוב: המ"ב (ב) כתב שכאן אם ראה אותו עוד הפעם אפילו בתוך שלושים יום חוזר ומברך, ואין זה דומה לכל מה שמבואר לעיל שמברך פעם אחת בחודש- מכיון שכאן הקשת שבירך עליו חלף והלך לו וזה דומה לברכת הרעמים.

מהו נוסח הברכה: השו"ע גרס "נאמן", אך הרמב"ם והטור גרסו "ונאמן".

מה פירוש הברכה: המ"ב (ד) ביאר שבבריתו היינו שלא יעבירנו אף על פי שרבו הרשעים, וקיים במאמרו אפילו לא היה הברית כיון שאמר בדבור בעלמא ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ ברור הוא שיקיים מאמרו.

כיצד עושה בראייתו על ברכת הקשת: המ"ב (ה) כתב שהמסתכל בו ביותר עיניו כהות, אלא רואהו ומברך.

ר' יוסי בן חמו זכה בשובר לרכישה ב100 ₪ במכון בקורסים הדיגיטליים

שאלת השבוע

האם בימינו כופים על בניית בית כנסת בעיר וקניית ספרים?

ר׳ יוסי בן חמו—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

מדוע אמר על המוות ״רבים שתו״ (ולא אמר ״כולם שתו״), הרי כל מי שחי בעולם בעולם הזה בסוף ״שתה״ (מת)?

מדוע אמר ״רבים ישתו״? (ואכן, גם הגמרא שם מקשה על כך שהרי פותח פיו לשטן)?

מדוע חזר וכפל ״כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים״ אחר שאמר ״רבים שתו״?

וגם, מה נחמה היא לומר לאבלים, שראשונים ואחרונים שווים בשתיה זו?

עקב קושיות אלו, מבאר הנחלת יעקב שגמרא זו עוסקת בניחום אבלים, לא סתם על מת, אלא על מת שהיה צדיק.

מה שאמר ״זאת היא עומדת לעד״ אין הכוונה למוות, אלא הכוונה למת עצמו. אין לו לאדם להצטער על המת, שהרי המת ״עומדת לעד״, היינו, המת נמצא במקום שבו החיים הם חיי נצח.

גם מה שאמר ״רבים שתו״ אין הכוונה למוות, אלא מדבר על האבלים. שלא יחשבו האבלים שרק להם נגרם צער ממיתת קרובם הצדיק, אלא מיתת הצדיק היא צרה לכל הצדיקים אשר בעולם, וכל הצדיקים מרגישים בשבר הנגרם מפטירת אותו

הצדיק. "רבים שתו", רבים הכוונה לצדיקים, וכמו שפירש רש"י בספר תהלים (ג, ג) "רבים קמים עלי" – היינו גדולים בתורה. וזה מה שאמר כאן "רבים שתו", רוצה לומר, לא רק אתם "שותים כוס הצער והיגון" אלא רבים, שהם גדולים בתורה גם כן מצטערים בפטירת הצדק.

ומה הפירוש של "רבים ישתו"? רוצה לומר, אע"פ ששאר האנשים בעולם לפעמים לא מרגישים תיכף את הצער על פטירת הצדיק, מ"מ ודאי שפטירת הצדיק עושה רושם גדול בעולם, ולכן בהמשך גם הם ירגישו את הצער. וזה מה שאמר רבים ישתו, הכוונה אפילו אלה שלא מרגשים עכשיו את הצער, ודאי ירגישו אח"כ.

ומה שאמר "כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים", רוצה לומר, שלא יחשבו שרק כאשר נפטרו משה רבנו ושמואל הנביא הרגיש העולם כולו את הצער הגדול, ואילו בדור עכשיו לא מרגישים כ"כ בפטירת הצדיקים שבדור. אין הדבר כן, אלא מבואר במסכת ראש השנה (כה ע"ב) "יפתח בדורו כשמואל בדורו" – ולכן, כל הדורות מרגישים באופן שווה את צער פטירת הצדיק שלהם.

וזה מה שסיים "אחינו, בעל הנחמות ינחם אתכם", אמר "אחינו" כנגד כל עם ישראל ששרויים כעת בפטירת אותו צדיק, שבעל הנחמות ינחם אתכם.

וזוהי כוונת משה רבנו כאן בפרשה, במה שניחם את אהרן "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד": "בקרובי אקדש", רוצה לומר, במיתת אותם צדיקים (נדב ואביהוא) "נתקדש בקרוביו" היינו מצטערים שאר הצדיקים בעולם. "ועל פני כל העם אכבד", רוצה לומר, אותם אנשים שבדור שלא מרגישים מיד צער בפטירת הצדיק, מ"מ ודאי ירגישו אח"כ.

רואים מכאן, כמה חשיבות יש לצדיקים בעולם, עד כדי שיש צדיקים אשר מבטלים גזירות קשות מהעולם, וכמו שמבואר במסכת שבת (סג ע"א): "אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה - הוא מבטלה". ולכן, מיתת הצדיק עושה רושם.

שבת שלום!